

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Boetica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69709)

P R O V I N C I A
B O E T I C A.

HABET Prouincia Bœtica domicilia vnde-
uiginti, Domum professam vnam, Proba-
tionis vnam, Collegia quindecim, Residentiam
vnam; in quibus commorantur de Societate qua-
dringenti quinquaginta vnus: In domo Professa
Hispalensi septuaginta: de Collegio Hispalensi
ne verbum quidem in huius anni litteris: in Cor-
dubensi septuaginta: in Granatensi sexaginta sex:
in Domo Probationis Montillano vno minus: in
Collegio Gaditano septuaginta: in Astigitano
quindecim: In Malacensi viginti duo: in Xerensi
viginti: in Marcenensi duodecim: in Triquerensi
septemdecim; totidem in Boësano: in Vbedano
quindecim: in Cazorlano septem: in Fraxelanensi
quindecim: vno plus in Guadixensi: in Anglica-
no Hispalensi collegio decem: totidemque in Re-
sidentia Antiquariana. Sacerdotum, Magistro-
rum, ac discipulorum numerus idcirco præter-
mittitur, quod certus nec exprimat, nec colligi
possit ex annuis ad nos transmissis. Supremum
diem expleuerunt quindecim, quorum loco sub-
stituit Deus copioso sænore triginta.

Q³

DOMVS

D O M V S P R O F E S S A
H I S P A L E N S I S .

TR E S Patres obierunt ; omnes cùm ætate prouecti , tùm virtutibus aucti , tùm verò quatuor votorum professione pares , antiquitate venerabiles , morum grauitate præstantes . Horum primus , P. Franciscus Galindus , patria Hispalensis , stirpe nobilis , filius lectissimæ femine fuit , cuius multa , magnaque exstant in Societatem nostram , præcipue verò in hanc domum beneficia ; quorum eò gratior memoria , quòd his temporibus collata , cum Societas grauissimis difficultatibus premeretur , imò persecutionum tempestatibus iactaretur in ipsis fundandæ Domus incunabilis , vt domus eius , nostræ peni , ac promptuarium verè haberetur & esset : vnde in annalibus huius prouinciæ honorifica huius mulieris , & particularis fit mentio ; quæ non satis habuit rem familiarem nostram suis opibus iuuare , nisi etiam & filium suum dilectissimum Societati contradederet , quo nihil habuit in sua familia pretiosius . Qui cum ad grauissima Religionis mûnera subeunda idoneus , omnium calculo iudicaretur ; tandem & sanctissimo inquisitionis tribunali à consiliis fuit , quod munus vbicumque terrarum in Hispaniis degeret , semper exercuit . Vixit in Societate quadraginta & duos annos , prædicandi præsertim & confessiones excipiendi occupationibus semper distentus .

QVI secundo loco defunctus est , P. Franciscus Arias fuit , vir & virtute , & literis celeberrimus ,

mus, neque inter huius tantum prouinciæ, verum etiam totius Societatis præcipuos viros annumerandus; in qua per quadraginta annos vixit tanta sanctitatis opinione, vt cum perfectis religiosis non huius solùm sæculi, sed venerandæ etiam antiquitatis comparandus merito censeatur. Instituti nostri obseruantissimus fuit, atque vt ab omnibus obseruaretur studiosissimus. Inter reliqua illud insigne, cum tam solidæ virtutis vir esset, nunquam nisi præcisa adactus necessitate, aliquam mulierem inuisit. Veram spiritus paupertatem affecutus est, & tanquam ingenuus paupertatis alumnus, aliquam semper tesseram eius retinuit, etsi in abscondito hoc magis; vnde & interiorem vestem gestabat semper attritam & laceram, quam suis ipse manibus resarciebat. Obedientiæ vsque ad eò deditus, vt non solum ipse Superioribus, quàm libentissimè promptissimèque pateret, verum etiam quidquid ipsorum iussu gereretur, apud alios constanter tueretur. Orationi intensissimus fuit, atque in horis canonicis recitandis attentissimus; neque ijs tantùm temporibus orationi vacabat, quibus ex regula cunctis incumbit, sed alia interdium noctuque huic tam sancto impendebat operi, semperque cum affectu orabat.

Q u o d ad carnis macerationem attinet, illud opere adimpleuit, quod libris tam præclare scriptis de mortificatione docuerat, vtique penitentiæ speculum, exemplar maceratæ tam carnis, quàm mentis fuit. Cilicium ter singulis hebdomadis induit, tempore autem aduentus & quadragesimæ, quotidie, nisi tantùm festis, quibus remittebat, diebus. Omnis sermo eius de Deo vel diuinis rebus fuit, qua in re palmam super omnes sui

Q 4

tempo-

temporis religiosos tulit : neque enim ipse tantum ita assueuerat, sed si quis alius incidisset sermo, eum ad diuina spiritus colloquia summa dexteritate transferebat; idque adeo, ut multis viri ingenium, moresque penitus introsipientibus appareret, nihil aliud vel mente defixum, vel ore promptum, vel cordi gratum habuisse, præter cogitationes, verba, res denique spirituales, quibus & se, & qui cum illo versarentur, pauit delectauitque.

SOCIETATEM ingressus est absolutis studiorum curriculum iam Sacerdos, ex quo tempore, nunquam remisit quidquam de seruire pœnitentia, quem in ipso nouitiatu tanquam in tyrocinio inchoauerat. Ijs potissimum proximis iuuandis operam adhibebat, qui ceteris vel pauperes magis, vel contemptibiliores, vel certè omnibus desertiores essent. Quare omnibus plerumque hebdomadis nosocomia inuisere, ibique & confessiones excipere, & conciuicula aliqua ad pietatem infirmos hortari consueuerat; nonnumquam carceres, aliquando etiam Æthiopica mancipia sparteis damnata laboribus, sæpè ecclesiam adiit, quò Mauriacos, vulgo Moriscos vocant, ad audiendum sacrum conueniunt, ut vnumquemque in sua vocatione ad seruiendum fideliter Deo animaret. In valetudinarijs, cum, ut sit propter frequentiam, lectuli in ipso solo deponerentur, assidebat ipse in eodem lectulo, nihil grauatus pœdorem loci, morbive fœditatem. Contigit aliquando ut hæreret ibidem diutiùs, & ingressis tribus infirmis, quorum salus in ancipiti fuit, ei statim, cui potissimum periclitabatut præbuit aures; & quia iam plena nox erat, mane reuersus ad excipiendas reliquorum confessiones, comperit priorem eadem nocte, nec

sine

sine bona spe salutis aeternae expirasse : vnde cum animaduertisset inopibus nonnumquam deesse eam consolationem sacramentorum, quam aegroti vel maximè exoptant, egit apud Superiores vt plures assignarentur, qui huic tam sancto negotio inferuissent. Quinetiam in ipsis plateis doctrinae Christianae docēde ita assueuerat, vt si vel Aethiops aliquis fortè occurrisset, qui eam minimè sciret, in mancipio erudiendo operam libenter poneret; infimae sortis famulos nobilium, qui praesertim ad nostram ventitarent domū, minimè neglexit, sed dum custodiendis equis, mulisve Dominorum in atrio astarent otiosi, eos diligenter docere, atque de rebus ad salutem necessarijs, studiosè instruere consuevit. Quibus tam praeclearae humilitatis exercitijs, in extrema aetate, nec longè antequam moreretur, vnam sibi asciuerat, addideratque nec modicam curam; nimirum vt periculosum quendam è medio tolleret puerorū ludum, qui & inoleuerat apud iuuentutem Hispalensem, & ijs diebus plus aequo increbuerat; quo scilicet inter se, ad imaginem belli, aduersis agminibus concurrere, iactisque è funda lapidibus sese inuicem laceßere mos est: atque illi quidem iocari se dicunt ac ludere, sed cum graua nonnumquam vulnera sequantur, & effusio sanguinis frequens, & feruor iacientium vindictae cupiditate, verè belligerantium furori, quàm ludentium alacritati similior sit, visum est huic seruo Dei malum, cui sollicitè occurrendum esset; ideòque dominicis festisque diebus, pomeridianis horis, quo tempore ad pugnandum extra muros ciuitatis, inque locis patentibus temerarij adulescentes aduolant, praemissa oratione accedere, seseque medijs eorum

turbis

turbis immittere, omnique conatu globos illos iuuenum distrahere, aziemque fundibulantiū turbare cordi habuit: monere verbis, sermone terrefere, mulcere dictis animos, & pacatoria suadere, denique nullum non lapidem mouere, vt à tanta temeritate cessarent. Cuius rei perficiendæ studium adedò pectori eius infederat, vt iam moribundus, atque emigrationis suæ certus ostenderet, se hac serua cogitatione teneri. Quæ res leuior fortassis alicui videri poterit, quàm vt grauissimi, doctissimi que viri mentem, idque in extremis agentis distingere debeat; sed ij tantùm leuem iudicabunt, qui nesciunt, quàm hic diuturnus atque inueteratus iuuentutis Hispalitanæ morbus fuerit: quamquam non dicam ab vno aut altero religioso, sed nonnullis sacerdotum, imò & magistratum cuneis sæpe serioque, sed frustra eius rei remedium tentatum; tanti est præfractam puerorum audaciam, & indomitam gentilitiamque corrigere peruicaciam.

A T Q V E hæc idcirco narrauimus, vt appareat quantopere hic pius Pater humilitati studeret, quàm cum aliàs semper coleret, & in alijs, rum verò ne quid in seipso eluceret, vnde magis honoraretur, summa diligentia curauit; quare cum aliquando obuium haberet in vrbe virum quendam, vt videbatur præcipuæ familiæ, & vestitu atque aspectu primarium, qui discooperto capite à longè ipsum salutaret, quinimo in verba singularis cuiusdam encomij erga societatem prorumperet, cuius familiæ religiosos, omnibus quibuscunque in Ecclesia Dei aliorum ordinum monachis ac Sacerdotibus, non solum verbis, sed iuramentis anteferet: videns sua merita in Societatis

tis laude celebrari, tacere iussit atque illinc recedere, imò vt alij inde amouerent, vel certè silentium imponerent, non minus vanæ gloriolæ impatiens, quàm fictæ adulationis aut fraudulentæ laudis timidus, rogauit. Triginta iam anni sunt, ex quo Collegij Gaditani Rector existens, cum ad concionem quandam celebriorè se pararet, quod illi in omni negotio solemne fuit, orationi se dedit; factum est autem, vt dum ardentiori zelo sui sermonis exitū, fructumque Deo commendaret, in extasim raperetur; quo in raptu cubiculum ingressus est casu frater quidam ex nostris, viditque in aère suspensum Rectorem, ita vt attonitus nouitate rei exhorresceret, seseque subduceret nil amplius ausus: verumtamen cum Patrem hoc minimè lateret, vocauit ad se fratrem illum, & iureiurando obstrinxit, ne cuiquam mortalium, nisi post obitum suum hoc, quod vidisset, narraret, quod & fideliter præstitit iuuenis ille nunc sacerdos, isque tum scientia literarum, tum auctoritate conspicuus, & propterea siquis alius in hac prouincia fide dignissimus.

C E R T E non vna tantum hac vice, qua visus, humana supergressum verisimile est; sed cum frequenter & hæc, & alia his similia in diuinis pateretur, nec gloriæ quidquam, quæ soli Deo debetur, & illi semper in ore fuit, sibi subriperet, aut fortè ex opinione vulgatæ sanctitatis, secretas sibi gratias de cælo factas minueret, peculiaribus postulatis eius à seruatore nostro concessum existimamus. Finis vitæ eius communi vniuersæ vrbis luctu exceptus est; neque verò nobis sociis eius sine cura fuit, cogitantibus eo sublato, quali ornamento hæc nostra familia

milia

milia careret; sed maior ciuium motus fletusque sentientium, & dolentium, firmissimam senatus populique columnam (quippe quos orationibus suis fulcire iudicabatur) auferri. Cum enim huius ciuitatis alumnus, & multorum iam annorum incola esset, omnibus ferè, nõ minus notus, quàm charus fuit. Vnde non solùm amici aut discipuli eius, & viri religiosi quamplurimi, sed vulgus ipsum & aliud agens populus, cognito eius obitu domum nostram ventitauère: feretrumque ad honestandum funus, viri primarij atque Ecclesiastici succollarunt. Cum autem ad sepulchrum deponeretur, incredibile dictu est, quantus fuerit populi, ad deosculandum defuncti manus, pedesque concursus; quin etiam & rosaria certatim, tanquam ad veterum Sanctorum reliquias applicita: nec dum ad interiorem fornicem illatus, cum sine pileo iam atque excalceatus, imò & tibialibus spoliatus iaceret, contendentibus plurimis quid quis raperet, & ad memoriam sanctitatis eius reserueret. Neque satis habuerunt hæc fecisse, nisi & quotquot potuerunt, inter resistentium, ac reclamantium nostrorum manus, vsque ad interius sepulchrum penetrarent, ibique inaudito feruore vestem eius omnem diriperent, tantùm scemoralibus relictis, planè vt necessum fuerit, denuo vestimentis ornare; deinde ritè atque Societatis more compositum, in arca peculiari supra solum quidem, quamuis subtus fornicè, communi totius Domus nostræ consilio collocarunt. Affixa est etiam plumbea lamina, cui insculptum est literis maiusculis, quod satis est ad modeste significandum, cuius essent illæ in arca reconditæ clausæque reliquiae.

TERTIVS, quem ex huius fragilis & caducæ vitæ tenebris, ad æternæ lucis solatia euocauit Deus; Pater Ioannes Hieronimus fuit, superiori nec virtute dissimilis, nec merito inæqualis. Sexagesimum ætatis annum expleuit, cuiusque pars maxima fuit, quadraginta tres annos in Societate nostra, non minori cum fructu, quàm gloria transiegit, tam tolerantia rerum aduersarum, quàm prædicandi gratia celeberrimus. Multa enim lætis tristitia Deus illi commiscuit, crucemque docuit ferre, quam alijs commendaret; vt pro mensura donorum, quæ ab eodem largius acceperat, & laboriosæ pietatis, & religiosæ patientiæ pensum exolueret. Creuit vnà cum annis pietas, nec quod plerisque contigit, æstu adolescentiæ aliquando transuersim abreptus est, sed in illo feruore sanguinis, ita mores suos diuini timoris sensu temperauit, vt nullû ab illo grauius commissû esset peccatû in tota iuuentute; quin potius castus ac candidus, & omnibus charus ob purioris vitæ laudem haberetur. Operibus pœnitentiæ sua sponte delectatus, multa fecit in carnem asperè, vt mentem cœlesti orationis pabulo reficeret, cui apprimè deditus, ita indies nullo, præter Spiritum sanctû, magistro profecit, vt sapissimè diuina cum Christo colloquia misceret, solatia acciperet ab eodem.

QVIBVS feliciter iactis fundamentis, Societati sese addixit, in qua multis obitis muneribus, nostro ordini fidelissimè famulatus est. Functus est Rectoris officio, Philosophiam summa cum laude docuit, aliaque nonnulla cum ad vsum, tum ad splendorem Societatis peropportuna præstitit; in concionibus tamen maior eius vigor, virtusque semper enituit, quo in munere per triginta plus minus

minus

minus annos ita floruit, ac dominatus est, vt huius prouinciæ facillè princeps, nescio an totius dicam Hispaniæ, & esset, & haberetur. Certè illum Rex Philippus secundus & sæpe, & libenter audiuit, nec scio an quemquam prædicatorum libentiùs: ad eius cõciones nobilissimi quique, & doctissimi viri frequentissimi confluebant, attentione magna, fructu maximo, voluptate mirabili. Erat in eo modestia quædam singularis, & à sæculi negotijs strepituque fori abhorrens animus, cellæ & solitudinis amor, honorum contemptus, & procul ab omni ambitionis, & arrogantia tumore conuersatio; vnde quo parcius in publicum exiret, eo omnibus gratus magis ac venerabilis, eo ad corripienda ex superiori loco non solum vulgi, verum etiam & potentiorũ vitia liberior extitit.

SED hinc tamen effectum, est vt aurum hoc pietatis tam obryzũ ac purũ, in fornace tribulationis calumniantium inuidia coniectum, diuina disponente prouidentia, cum summo tentationis prouentu lucidius semper, spectabiliusque exiret. Nam quo tempore Rector Collegij Granatensis fuit, mulier quædam, nescio quo furore percita, insimulauit eum eius criminis, cuius labes & religioso viro, & ordini æternam secum afferret turpitudinis notam. Fit certior Prouincialis, visumque propter flagitij sceditatem negotium tale, cui protinus remedium adhiberi, ac sine mora deberet: quare maturè Granatam peruenit, & conquisitione facta diligentissima, dum adhuc de veritate rei minimè constaret, vnum quendam ex Patribus, quem Patris Hieronymi ingenium, & mores callere præ cæteris iudicauit, anxie, sollicitèque percontatus, cum Pater ille ne quidquam fatere-

fateretur, quod fidem huic mendacio facere aliqua ratione possit, imò omnia casta ac candida constanter narraret, animaduerneret autem Prouincialem vehementer moueri; Ego, inquit, ó Pater, pietatem, castitatemque P. Ioannis Hieronymi ita cognitam, atque perspectam habeo, adedque eum ab hoc flagitio immunem scio, vt ad innocentiam viri testificandam, atque ab omni suspitione vindicandam, ausim nudam manum ardenti foco inferere; interque verba manum protinus extendit, & in mediam lychni, qui aderat, flammam ingerit (erat enim nox, & soli in cubiculo loquebantur) tam diu verò immotam, sine omni doloris sensu Scauola Christianus tenuit, donec omnia, quæ dicenda fuerunt, narrasset: & Prouincialis nouitate rei attonitus, non sine admiratione tam præclari experimenti, ab omni disquisitione vltius eo tempore facienda cessauit.

CONTIGIT etiam vt paulo post in oratione factus prolixior, à Deo secretum responsum acciperet, ne quid tenerè de negotio illo dilecti sui serui decerneret. Quibus accessit singularis diuini numinis prouidentia, qua mulierem illam sancti viri accusatricem, partim morborum periculosis doloribus, partim alijs difficultatum angustijs coarctauit, vt ipsa tandem vocatis Prouinciali, alijsque nonnullis Patribus, quorum maior in illa vrbe auctoritas fidesque, ingenuè fateretur se ream huius fabulæ esse, & nudato dolo, causaque afficti criminis patefacta, veniam demissis precibus postularet, Patremque Hieronymum eodem ore, quo tantæ nequitiae labe fœdasset, non sine lachrymis, alijsque salutaribus pœnitentiæ signis purgaret: quæ singula authenticis excepta scriptis &

&

& adhibitis testibus fide dignissimis, Præposito Societatis nostræ Generali Romam transmissa sunt.

ARGUMENTVM memorabile illud fuit diuine, circa honestam feruorum suorū existimationem, sollicitudinis: nec hoc dissimile. Concionante Patre Ioanne Hieronymo ad populum, exciderat illi in sermone, nescio quæ propositio, cuius, pro ingenio auditorum, dubia sententia à nonnullis maleuolè ad hæresis suspicionem trahebatur (neque enim aliquando inuidiæ defuit argumentum calumniæ:) inde ad tremendum sanctæ Inquisitionis tribunal itum est, dicitur dies viro sancto atque innocentissimo, & donec de re rota statuatur, silentium indicitur, pulpito prohibetur: quare cum nihil in Hispanijs atrocius, nihil prædicatori funestius habeatur, minimè tamen, præter omnium expectationē, bonus Pater turbatus est, prospexerat enim oculatissimus omnium iudex Deus, ne tanti criminis ipse reus existimaretur, priusquam de cælo monitus huic cruci humeros subposuisset, id autem hac ratione euenit.

CONSVERAT sub vesperam pius vir in cubiculo, cælestibus indulgere colloquiis, cumque aliquando intentiùs oraret, inter reliquas cogitationes illa frequentius sese obtulit, qua visus ad patiendū aliquid aduersi pro Domino inuitari; cumque subinde aliud, atque aliud malum ferendū occurreret, & in oratione proponi sibi persentiret, vtrū hæc libenter perferret, verbi gratia, inediam, carceres, infamiam, vincula & his similia, tandem rogatus, an & deferri tanquam hæresis suspectus ad iudices fidei, æquanimiter toleraret, respondit, nullo modo; non mihi vnquam, Domine, contingat

tingat de hoc vno flagitio accusari ; factum est hoc bis, terue, neque inducere sibi in animum potuit, vt in hoc genere pati vellet; alias calumnias, iniurias, opprobria qualibet non vereri, tantum ab opinione hæresis etiam iniusta abhorreere, huius vel leuissimam maculam detestari : sed qui attingit à fine ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, hanc etiam crucem à dilecto sibi seruo ferendam euicit, suavit, atque persuasit. Nam cum pro more ad consueta orationis solamina iterum reuertetur, & inspirante Domino, sensim ad solita pro Christo patiendi gaudia, vota que raperetur, vsque adeo incensus est, vt postremò interrogatus, numquid verò & Inquisitionis ipsius notam lubens subiret, admisit; & hanc, inquit, etiam Domine si volueris infamiam amplectar, & quidem, si tibi placuerit, haberi de hæresi suspectus, modo innocens, non recuso. Quo expressio consensit, vt ex oratione sese collegerat, & ad deambulandum surrexerat, ecce ad cubiculum ianitor accedens, monet adesse præ foribus à Sacrosanctæ fidei censoribus nuntium, quem vulgo Inquisitionis familiarem appellant, qui eum accerciri iuberet; nec mora, statim descendit, narrat nuntius sibi in mandatis esse, vt illi denunciaret, ne amplius ex superiori loco sermonem habeat, donec de veritate rei, cuius illum quidam insinulauerant, constaret. Agnouit P. diuinæ providentiæ benignitatem, & huius almi fori Senatoribus, tanquam optimis Dominis, seu potius patribus suis renuntiare iubet, se paratum per omnia parere, plurimamque gratiam referre, quod secum ad eò suauiter agant; sed orare, vt de ipsius integritate bene sperent, suam interim conscientiam sibi murum

R

aheneum

ab eorum fore. Itaque Deo fauente tandem effectum est, vt per maturam inquisitorum pietatem atque prudentiam cognita viri virtus, & flammis calumniantium ambusta, quasi in fornace tribulationis probata, magis splenderet: absolutus enim breui ab omni suspitione hæresis, & honorificè ab omnibus exceptus est.

Dvo narrauimus huius religiosissimi viri pericula; grauissimum est, quod tertio nunc loco dicemus. Concionabatur Mariti, cum è suggestu, vt sit, Hispaniarum salutem populi precibus commendaret; infensam Galliam, infestam Angliam, rebellem Belgicam, hinc Turcarum Principem, illinc Maurorum Reges inuisos ac minitabundos, adeoque orbem terrarum in vnam ferè Hispaniam armatum ostenderet; de summo Pontifice aliquid dicturus, quoniam propter summam illius dignitatem nihil nisi sanctum, nihil nisi honorificum dici debere facile videret, subito tacuit, atque ad reliqua in sermone proposita festinauit; sed cum adesset non nemo, qui hanc transitionem aliorum traheret, imò in sinistram partem interpretari minimè dubitaret, ad ipsum Christi Vicarium, tanquam sedis Apostolicæ contemptor, sanctæque ac debitæ ex voto obedientiæ præuaricator, delatus est: neue accusatio alioquin frigida & inanis esset (vt sunt huius sæculi in deteriora ruentis mores) multa & alia temerè, superbè, scandalosè dixisse additum; denique ordo ipse vniuersus Iesuitarum, pertinaciæ atque arrogantia apud verum Petri successorem traducitur.

HORRIDA hæc & atrox tempestas fuit, quippe cuius magna pars Societatem ipsam affligeret, quod

quod & animaduertit ipse P. Hieronymus, qui idcirco, cum primùm illi hæc renuntiata essent, atque vnà Romam vocatus iussu Pontificis à nostro P. Generali, rationem pro se redditurus esset, illam noctem insomnem duxit, non mediocriter horrore tam sæuæ impendentis procellæ animo percussus, quod eius causa hæc nostra minima, atque inculpata familia vexaretur: sed ecce primo mane, dum è tristi cubili surgit, & consilium, auxiliumque à Patre omnis consolationis petiturus ad sacrum faciendum se parat, affertur Nuntius Pontificem (is erat Sixtus V.) è viuis excessisse, paucisque deinde elapsis diebus, præcipuum huius accusationis auctorem obiisse diem, postremò manere neminem, qui litem amplius intentaret, denique rem in tuto esse, & in portu Societatem nauigare.

S E D cum huius negotij fama vbique ferè terrarum percrebuisse, & prout sunt quorundam ingenia ad inuidiam nostri ordinis, mendacij permixta creuisset eundo, visum Superioribus vt coram orbis Christiani iudice Gregorio, publicè de toto negotio cognosceretur, sicuti paulo post in frequenti Cardinalium Senatu cognitum est, & idoneis adhibitis testibus, causaque penitus examinata, sentètia de scripto prolata est, qua non solum absolutus ab omni crimine concionator, verumetiam peculiari Pontificis rescripto Apostolici prædicatoris titulo cohonestatus, & celeberrimo nobilissimorum virorum consensu ingentique populi concursu, quasi post-liminio in suggestum restitutus, gratior omnibus & conspectior multo quam antea euasit. Certè triplici hac trutina probatus, sub seuerissimorum & grauissimorum

rum iudicum, nempe Prouincialis, Inquisitorum, & summi Pontificis integerrimo examine, post tam fidele seruatae castitatis, fidei, atque obedientiae testimonium, diu, multumque in Ecclesijs, Curia, Patria, in sua denique Societate cum summo omnium applausu versatus est.

VERVM T AMEN cū à seculi huius tumultu ad cellae tranquillitatem sese subduxisset, ibi etiam alio Crucis genere Christus suum famulum exercendum, perficiendumque curauit, hoc est imbecillitate corporis, & acerbissimis nodosae chiragrae, podagraeque doloribus; quos ille inferni cruciatibus similes esse nonnumquam dicebat, eò quòd cum vitam penitus non tollerent, eam tamen, propter sequentis doloris acerbitatem, parum vitalem redderent: quare cum à nostro P. Generale mandatum accepisset de praelo diuulgandis ijs sermonibus, quos in anteaeta iam aetate maiore cū cura composuerat, chartisque seruauerat; partim labore scribendi in tam morbosa senectute deterritus, partim verò contemptu rerum humanarum, cessit huic gloriae, quam proculdubio, propter excellentem in hoc genere laudem, consequutus fuisset immortalis. Quare in solitudinem ac humilitatem conditus, vacabat potius priuatis exhortationibus ad vitae spiritualis profectum, & confessionibus eorum excipiendis, qui libenter monitis eius parerent. Inter quae religiosa senectutis exercitia, Collegium Anglicanum huius vrbs frequenter inuisere, dulce habuit; quin etiam suis suauissimis atque sapientissimis cohortationibus, alumnos illius Collegij inter tot domi, forisque difficultates, ad supernae vocationis brauium, & martyrij palmam non animare tantum, sed de instituenda ad tam
subli-

sublimem Apostolicę professionis finem vitę, sanctissima, doctissimaque præcepta dare consuevit.

TANDEM vbi Deo visum est, animam hanc cęlo iam maturam ad cęlestes Sanctorum sedes transferre, cum Societati nostrę à Sanctissimo Papa Clemente VIII. plenarię proponerentur indulgentię, si qui sese spiritualibus exercitijs traderent; dedit illi Dominus hanc mentem, vt inter primos sese colligeret: quo tempore vsque adeo supra hominem raptus est, vt (siue cęlestis illa visio, siue mentis tantum contemplatio fuerit) vidisse se, certę vir in suam laudem modicus, imo modestissimus affirmauerit, sedentem in throno maiestatis Sanctissimam Trinitatem, assistentibus ex altera parte Beata Virgine, & vniuerso Sanctorum senatu, ex altera cęlestis militię Principe Sancto Michaelē, quem reliquę comitabantur Sanctorum Angelorumque phalanges: deinde diuina annuente misericordia, delictorum totius vitę plenissimam indulgentiam accepisse, imo efficacissimam huius remissionis, ad eoque æternę salutis arrham, animę suę impressam sensisse: vnde vnum de duobus à Deo sibi concedi vehementius postulauit, vel vt in gratia confirmatus nullas deinceps peccati sordes contraheret, vel statim corporis tabernaculum cum Apostolo deponeret, vt in immortalis vitę securitatem translatus, ibi inter reliquos Societatis alumnos, æternis eius laudibus vacaret; quam quidem petitionem exauditam à Domino fuisse, exitus declarauit: paucis enim inde lapsis diebus, leuissima de causa letali morbo correptus, vitam cum morte commutauit.

O c t o continuos dies inter acerbos ægritudinis

R 3

dinis

dinis dolores transegit, vix gustato cibo etiam parcissimo, sed tanta alacritate mentis, tantaque cordis lætitia, postquam se moriturum intellexit, ut neque ferre posset sermones amicorum, qui spem illi longioris vitæ, ut mos est consolantium, proponerent; & si quis se rogaturum pro salute eius affirmaret, molestum sibi fore non dissimulavit, illud Domini ad dilectos discipulos usurpans, Nescitis quid petatis; considerate, obsecro (ait) quemadmodum ego & paradisi gloria, vna tantum cortina diuidimur, vultis igitur mihi hoc tam desideratum procrastinari gaudium? petite potius ut me Christus liberet à corpore mortis huius, ita dico flagitate, neque enim vestri immemor ero cum in cœlestia conscendero. Cogitent, quæso, me per sexaginta iam annos in hac lachrymarum valle viventem, numquam ad hunc transitum magis paratum fuisse, neque me parare posse melius, etiamsi alios totidem annos vixero: cum verò insinuarent illi mortis horam adesse, ipsumque deficere & animam agere; sursum oculos attollens, ore renidete, sublatis ad cœlum manibus, animi iucunditatem significavit eam, ut nemo filiorum huius sæculi ita ægrè ferret huius lucis usura priuari, quàm ille ardenter ad futuram aspirare videretur. Vnde & imaginem Christi crucifixi frequenter amplexabatur, & in tenerrimi affectus colloquia resolutus, sæpe lachrymas astantium ciebat, cœlestisque patriæ gaudia nondum absoluta peregrinatione degustabat: cuius illud argumentum optimum, quod cum in tota ferè vita scrupulosioris conscientiæ stimulis torqueretur, in hoc postremo certamine, quo solent plerique mortales scelerum recordatione, & minus per-

perfectæ confessionis metu vexari, ita tranquillo, atque intrepido animo fuit, vt cum confiteri cuperet, vix inuenire posset noxam, cuius se reum iudici suo spirituali sisteret: quod tamen pietatis officium saepe, ac diligenter præstitit, sacraque synaxi se multoties refecit, etiam postquam extrema vñctionis antidotum accepisset. In funere affuerunt multi Nobiles, ac Religiosi, qui sancti viri exuuias suis etiam osculis, & rosariorum contactibus certatim venerati sunt; nec defuit ex Sacerdotum numero, qui eius vngues pio affectu decerptos reliquiarum loco asseruaret, multisque reuerenter habendos communicaret.

Ex horum trium obitu, vitaque ex virtute acta, qui tot annis in hac domo conuersati sunt; facile est coniectari, quantum disciplinæ religiosæ obseruantia in eadem floreat. Iam ad externa.

D A M N A T V S erat quidã flagitiosus ad vltimũ flammaram supplitium, sententia irreuocabili: hic (vt nihil non faciendum suadet diuturnioris vitæ cupiditas) fingit se mente captum, cui fabulæ vt fidem faciat, os, oculosque ad insani hominis mores componit, ridet, iocatur, fundit inania verborum flumina, denique amare se simulat, & præ amore scilicet delirare, videtur amicam videre, osculatur, amplectitur, captat Iunionias nubes, amantium voces & verba fingit, denique stultitiam simulat, sed ita stultè, vt quiuis non obsecraris quàm facillime fraudem subodoretur. Monent lictores miserum, vt laruam abijciat, & ad se redeat; nisi expianda per penitentiam crimina curaret, sibi certum esse eum ad palum ligare, ignem neque amentibus parcere: sed cum nihil proficerent accersunt Patrem, cui munus multandos

capite comitari; hic accedit, atque etiam benigne hortatur, vt dissimulationem serio deponat, sed verba fiunt mortuo, & furdo canitur: it, redit sepius Pater, & omnibus modis conatus vt hominem minime insanum ad sanam mentem reuocaret, tandem vbi se nihil proficere animaduertit, arreptâ in manus Christi Crucifixi imaginē, oculis falso furentis obijcit, ea constantia, eaque vi sermonis, vt contremefactus infelix reus, tactusque conscientia non solum præsentis periculi; sed futuræ quoque mortis horrore, monitisque Patris modo blandis, modo asperis commotus, ex Sardonico risu in veras lacrymas & lamenta subito conuersus fit; interque suspiria & singultus ex intimis ductos præcordijs, in confessoris sinum dilapsus, diuinam misericordiam imploratit, seque iusto Dei iudicio scelerum suorum pœnas exoluere, gemebundus professus fit. Biduum igitur illi amplius concessum vitæ, vt se sacramentis Ecclesiæ de ritu Christiano muniret, atque ita peccata sua non sine multo doloris sensu confessus, deinde cœlesti pane refectus, fractis ad palum ceruicibus, corpore denique in cineres redacto, non sine spe salutis æternæ animam exhalauit.

D V Æ celebres hic administrantur congregationes, quarum altera Ecclesiasticorum, altera nobilium virorum est, inter quos tres etiam titulares habentur. Ecclesiasticis omni feria quinta conuenire mos est, vbi sermone aliquo pio animati à Præfecto Sodalitatis, diem honestissimis colloquijs & cogitationibus transigunt; semel in mense nosocomia vnanimiter adeunt, ibi posita superiori veste, decumbentibus ministrant ægrotis; cibum corpori, aquam manibus, nonnunquam &

& pedibus præbent, lauantque diligenter: deinde sternunt lectulos, & pauimentum scopis purgant, ipsa etiam auferunt scaphia, referuntque munda, atque hæc tanta alacritate, adeoque absque omni nausea, imò tanta sæpe inter sese æmulatione, diuites ac delicati homines præstant, vt mihi certè inter admiranda huius vrbs meritò numerari id debere videatur. Ex his nonnulli suis sumptibus, carceris Episcopalis vinctos in ædia plerumque laborantes, & enectos fame fouent, alij pauperibus iuuandis ac subleuandis indulgēt, alij mortificationis studium inter æquales suo exemplo excitant; & quidē vnus præ ceteris in erudiendis pueris ad doctrinam Christianam vicissim recitandam, ac decantandam per compita & plateas, salutarem operam nauat. Est, qui suis sumptibus numerosam nonnunquam turbam egenorū, domi suæ per modum conuiuij pascit, quibus etiam ipse in mēsa ministrat, deinde cibo refectos pecunia donat, atque ita consolatione plenos dimittit. Hæc Sodalitas immaculatæ Beatæ Virginis Cōceptioni dicata est. Sodalitas porro sæculariū & numero creuit hoc anno & merito, siquidem præter menstruam synaxim, quam simul celebrāt, etiā infirmorū domos inuisunt & publica valetudinaria, & pauperibus subueniunt, & denique suo exemplo complures alios ad pietatis studiū accēdunt.

TEMPORE siccitatis, quæ hoc anno tremenda fuit, memorabilior Societatis industria tum hîc, tum in reliqua Bætica extitit. Enimuerò iratum Deum, & cœlum clausum sensimus, nullis decidentibus pluuijs per quinque plus minus hyemales menses, quibus & arare, & mandare semina terræ mos est; ex quo etiam factum est, vt
Iqua-

squalentibus campis, dehiscente terra, tristis ubique rerum facies & fœda cerneretur, multa animalium lues, hominum præ fame deficientium querulæ voces, pallor in ore, in corde dolor, ex imminente malo metus maior, commigrationes e patriæ sedibus plurimæ, denique omnia querelis, luctu, lamentis plena. Nostri igitur ut tantis virili mali occurrerent, & succurrerent, prodire in publicum, atque sanctissimo Eucharistiæ sacramento, unà cum reliquijs Sanctorum expositis, è superiori loco fræquentes habuere conciones, quibus ad leuandas mortalium curas, & roborandos pusillorum animos, multa è sacris literis, & ratione documenta dederunt; ad orationes ieiunia, preces hortati, illud tandem effecerunt, ut pluuiam de cælo, & si non pro votis copiosam, tamen quæ futuræ messis spem aleret, & populus & prouincia videret.

I N T E R cetera, cum supplicationes communi totius Cleri consensu decernerentur (ad sanctissimi scilicet Christi crucifixi imaginem, quæ & antiquitate ipsa venerabilis, & obtinēde aliàs pluuię experimento celebris, in cænobio diui Augustini habetur) singulisque religiosis ordinibus suis cuique dies tam ad Contionandum, quam sacrificandum Deo constitutus esset, quo die nostris supplicandum fuit, in hunc modum facta est processio. Ibant primo loco nostrarum scholarum discipuli, qui plus minus octingenti sunt, singuli per suas classes distributi, comite ad retinendam modestiam Præceptore; hos excepit seminarium Anglorum; deinde secuti sunt nostri ad centum & sexaginta, omnes summo cum silentio, & ut quisque ætate vel dignitate prouectior, eo pal-
lio

lio magis attrito ac depili amictus. Vbi ventum est ad diui Augustini; ad ianuam aderant omnes monachi in duas partes diuisi, vt nos pro more exciperent, atque ad chorum comitarentur, vbi nostrorum more dictum sacrosanctæ missæ officium, prædicante etiam vno ex nostris cum applausu atque insolita admiratione; aderat autem & Illustrissimus Cardinalis, & potior pars Cleri, populoque templum refertissimum. Sacro peracto, eodem, quo progressi eramus, ordine reuertimur, factaque est per totam urbem mirifica ad pietatem commotio, fuitque nostrorum silentium multa aliorum harmonia, organisque musicis vocalius.

COLLEGIUM CORDUBENSE.

ALVIIT hoc anno Collegium Cordubense sexaginta sex socios, è quorum numero decesserunt tres. Sacramentorum Eucharistiæ, ac Pœnitentiæ mira frequentia: cohortationibus nostrorum ad diuinam auertendam iram excitati populi; multa publicæ pœnitentiæ data experimenta; & Hispalensis pietatis æmulæ reliquæ vrbes Beticæ, vnaqueque in suo genere singularis. Aqua, siccatis fontibus, in carcere regio defuit, vnde vincētis ad reliquas acerbitates sitis amaritudo accessit, enectique pœnè deficiebant, eoque quòd omnes, communis annonæ difficultas attonitos, sollicitosque perinde sui, ac aliorum incogitantes fecerat. Cognita re aduolarunt nostri, ac supperias tulerunt, suis manibus per plateas

can-

cantharos aqua plenos ferentes, insuper et ad victum panes fructusque. Placuit ciuibus inexpectata Patrum charitas, quę idcirco, vt fit, diuitibus ad pietatem eos fuit, qui nostrorum exemplo excitati, liberalius deinceps pauperes habuerunt. Neque vero custodia tantum à nostris prouisum, prout diximus, sed & multus mendicantium numerus, stipem ad collegij ianuam quotidie accepit, idque ad aliquot menses; ita vt non pauci feridò affirmarent, nunquam simile quid, memoria hominum, Cordubę auditum fuisse.

S O D A L I T A T V M eadē, quę superioribus annis ad omne pietatis munus alacritas, præsertim in soluendo ære alieno ac liberandis hac ratione ijs, qui tenebantur in vinculis, sublatis etiam litigijs, & occasione plurimorū scelerum amputata. Duæ sunt, quę celebriores habentur, Sanctissimæ scilicet Trinitatis, & Spiritus Sancti Sodalitates, tertia, quæ Annuntiationi Deiparæ dicata est discipulorū & Clericorum, virtute, vt numero coaluit. Cœperunt, in vicinis montibus, exercere vitam eremiticam non pauci quidam viri solitudinis studio, cellā cuiilibet separatā, sed ne instituti fines transilirent, visum Episcopo, & per visitatorem eius decretum, vt semel singulis hebdomadis ad collegium nostrum accederent, audituri aliquam de rebus cælestibus & vita contemplatiua cohortationem; dies sabbathi huic operi destinatus, quando etiam permissum est vt eleemosynas peterent, ne in urbem alioquin reuerentes distraherentur, aut in eadem pernoctarent. Diulgatis summi Pontificis indulgentijs, cum nostri pro virili in excipiendis confessionibus allaborarent, compertum est in solo templo Societatis ad quinque

que millia hominum communicasse.

SUMMA à nobis adhibita est diligentia in ægritudine, obituque Domine Franciscæ de Cordoba Monsalve semine lectissima & nobilissime; sexennio toto decubuit ex infirmitate nostri instituti cultrix, fautrixque maxima. Nam præter trecentorum auctorum redditus, quos huic donavit Collegio, & quotidianas elemosynas, Collegium Astigitanum liberalissimè fundavit, quò propterea translatum defunctæ corpus est. Illud vero in hac femina non vulgaris pietatis argumentum, quod tot annis in lecto decumbens nunquam visa est, nunquam audita quidquam effari, quod non in diuinæ voluntatis obsequium foret; postquam vero morbum ingrauescere, atque obitum instare sensit, neque virorum quemquam præter nostros, neque sermonem nisi de Deo, & diuinis rebus admisit. Huic non dissimilis & moribus, & morte fuit Antonius de Cordoba miles Calatrauensis, & dominus Guadalcaçar, qui à teneris annis, & quasi ab ipsi incunabulis inter nostros educatus, spiritum Societatis hauserat, & Sodalitati Sanctissimæ Trinitatis antesignanus semper existerat: cui plurimam lucem ac dignitatem suam tum virtute, tum nobilitate attulerat, quippe eius exemplum secuti plurimi nobiles, insignes in pietate progressus fecerunt. Cum religiosus erat assiduus, operibus pijs addictissimus, vnde & initium morbi, qui vitæ finis fuit; nam cum à custodia publica digressus, sacrosanctam Eucharistiam deferri ad ægrotum animaduerneret, sed crucis vexilliferum, hominem infimæ plebis lacerum, atque pannosum cerneret; desiliens è curru, quo forte vehebatur, vexillum arripuit, suisque ipse manibus

bus

bus ad infirmi domum non sine sensu interioris cuiusdam solaminis, baiulauit, quo labore plus solito calefactus, in febrim incidit mortiferam, cum lachrymis non semel professus, sibi nulla ratione mortem acerbam videri, nisi quia iam exploratum haberet sibi omnem facultatem eripi, vt in Societatem nostram admitteretur, quam in votis à multis iam annis habuisset.

N O N minore fructu pietatis ac gratulatione huius vrbs, cū duobus é vita migraturis viris nobilitate præcipuis actum est, siquidē factionis cuiusdā capita cū essent, nostrorū diligentia, atque prudentia effectū est, vt inuicē sese amplecterētur, sibi que mutuo omnē inimicitiaē memoriā dimitterent, quæ iam ad affines quoque & cognatos vtriusque peruenerat, vnde & cōciliati horum exemplo animi, & datæ de futura pace manus, non sine totius ciuitatis applausu, lætitiæque. Ecclesiasticus quidam accepta graui contumelia, sæcularem quendam ad consilium regium detulerat, iudicemque, qui de causa cognosceret, obrinuerat; rogatus vero à primarijs, & nobilissimis ciuium vt litem deponeret, nullo modo adduci potuit, veruntamen accedente quodam ex nostris ac deprecante, rei summam Patri vice-Rectori commisit, cuius hortatu atque consilio, sublata controuersia est, & stabilita pax.

M I S S I O N E S factæ ex hoc collegio duæ, vna mense Nouembre Estepam, Dominis loci spirituale subsidium postulantibus, altera Lucenā mense Maio: messis multa, præsertim per sacramenta pœnitentiæ, exonerantibus in aures nostrorum peccata sua plurimis mortalium, maximè Lucenæ, cuius regulus, qui & Comes Ampuriæ, expiatis antea

reactę totius vite criminibus, frequens in cōcionibus, promptus ad opera pietatis, propter auctoritatē & suis præluxit ad virtutē, & nobis plurimū contulit ad existimationem. Nec defuit suum quoad rem familiarem collegio emolumentum, duplicatis ex emptone aquæ canalibus (duos enim antea ex Ecclesiæ maioris dono possederat) quæ iam affluentius per suos siphones, tubosque diuisa, fratribus nostris Coadiutoribus ad ministeria domus, plurimam præbet facilitatem, commoditatemque. Præter trecentorum aureorum redditus de quibus supra, quadragenti quinque aurei annui nobis accesserunt ex annexo beneficio, quod, è viuis sublato beneficiario in Belalcaçar, nostris fructibus accreuit; Item alij quinquaginta similiter annui, collegio scilicet in possessionem domus, à pia fæmina hæctenus habitatę, post eius mortem succedente.

COLLEGIUM GRANATENSE.

AD Montem sanctum (celeberrimus hic est iam pridem inter omnia peregrinationis loca) Societas nostra, ceterorum ordinum exemplo, ad impetrandam pluuiam supplicantium processionem instituit ; in qua studiosi præibant ac præcinebant; quibus nostri proximè succedebant; nostris autem Sodalium optimi ac religiosissimi; qui cum rosaria manibus gestarent, & simul omnes orarent, canerentque, visū est ipsum cælum mollescere atque in lachrymas deliquescere, imbris quibusdam leuioribus, roris in
morem

morem decidentibus, & pluuiam, quæ postridie secuta est affluentior, præcurrentibus. Vbi ad montem peruentum est, habitæ à nostris duæ ad populum conciuncule, dum Litanie in sacello canerentur, factaque insignis animorum ad pœnitentiam commotio: & quidem vix sese singuli ad suas ædes receperant, cum pluuiæ, quæ tota illa hyeme vsque ad medium Februarium nulla visa est, nubibus disruptis deflueret ea copia, vt coloni ferè omnes ad sementem faciendam animarentur, & ciues domum nobis gratulatum ventitent, tanquam nostrorum precibus ea contigit; cum contra nostri responderent, se potius illarum precum ac supplicationum fructus percepisse, quas reliqui religiosi sudissent.

I N V I S I T Archiepiscopus diœcesim, ac præcipuè oram maritimam, quæ potior pars episcopatus est, petijtque de domo nostra duos Patres, quorû opera fructuosè admodum vsus est in illo itinere. Missi deinde sunt duo alij ex nostris Alcalam Regalem, qui locus caput est celeberrimæ illius abbatiæ, quæ in Hispaniæ regnis facile princeps est. Postulauerat hoc Abbas ipse vir primarius, qui idcirco nostros plurimû fouit, iuuitque: ibi post factam solenni ritu supplicationem ad auertendâ, quæ ab ariditate impendebat, famem, habitæ sunt conciones ad populum; exinde, incredibile dictu est, quanto impetu animorum, ad excutiendas per pœnitentiâ peccatorum sordes, concursus fuerit: mense etenim integro cum huic operi Patres vacassent, vix hora, ad reficiendum corpus, concessa ab ortu Solis vsque ad lucis crepuscula; tot deinceps consecuta sunt bona, vt labor omnis tam præclaro fructu dulcesceret.

SODALITATES duæ ad òmnia pietatis officia excoluntur in hoc Collegio, altera sanctissimæ Trinitati sacra, & nobilitate insignis, altera peculiari modo Spiritus sancti religionè obstricta, mercatorum præcipuè, quorum vt plerumque facultates, ita & voluntates locupletiores esse ad opera quæque pia res ipsa indicat; nam præter sacramentorum frequentiam, & quæ sunt cæteris Sodalitatibus communia; pauperum adolescentium, quorum multus hoc loco numerus, patrocinium sumpserunt, & quidem non sine plurimis expectatæ probitatis argumentis: quippe quibus solenne est, per decurias inter se diuisis, celebriores ciuitatis obire plateas, ac publicè eleemosynam postulare. Nec defuit quispiam ex eis, qui mantica onustus, idque aliquando de nocte ac decidentibus pluuijs, asperrimisque flantibus ventis, hanc pauperibus operam nauaret, tanta ciuium edificatione vt nonnulli eleemosynam, quam darent, non nisi genibus flexis porrigerent. Collecti sunt hoc anno ad mille ducentos circiter aureos, quibus plurimis tum virorum, tum virginum grauissimis necessitatibus subuentum; vtique vnam honesto loco natam feminam, vsque adeo dolore propter rei familiaris angustias confectam fuisse constat, vt de consciscenda sibi morte hausto veneno, serio admodum deliberaret, donec cognita, atque explorata per Patrem Præfectum Sodalitatis mulieris paupertate probitateque, opportunè ac liberaliter habita, flagitiosam hanc mentem deponeret.

Nec minus fortè laude dignum, quod iisdem diebus festis, honesto numero ad prostibuli fores conueniunt, atque omnes obsident vias,

S

ne

ne quis diebus sacris libidini indulgeat, quantum auctoritate, atque blandis ad meliora incitamenti efficere valent; afferunt secum libros pios, atque de diuinis rebus miscent sermones. Siquis autem præfractioris frontis iuuenis ad lupanar nihilominus accedere non vereatur, salutant huiusmodi hominem perhumaniter, atque ad colloquia salubriora sensim pertrahunt; donec propositis peccati incommodis, & æternæ salutis periculo ad memoriam suauiter reuocato, ut ad confessionis sacram tabulam confugiat, persuasum in Collegium comiter deduxerint, atque ibi alicui Patrum sanctius condoces faciendum tradiderint: multi hac ratione ex flagitiorum cœno extracti, multi à scædo illo omnis peccati fomite, ad rectum viuendi tramitem, & saluberrima continentia castra traducti.

I N T E R alios insignis vnus cuiusdam perditæ adolescentis conuersio fuit, qui per integrum quinquennium, nec semel quidem ad Sacerdotis pedes acciderat; hunc aggressus vnus sodalium, sæpe monuit ut suæ salutis prospiceret; nec laterem lauit; nam vbi promissum de confitendo extorsisset, et si miser ille semper cras caneret, nec posset sibi ipse quod promiserat imperare, in somnis nocte concubia visum est illi vocari omnes, ut venerandum corporis Christi sacramentum comitarentur, dum ad Ecclesiam ab ægroti domo defertur. Vadit is accenso cereo, ut mos est, sed cum Ecclesiam ingrederetur, obstetit vir quidam, toruo, ut illi videbatur, ac subtristi vultu, qui ad hunc perditum iuuenem sic inquit: Et tu quò tandem, qui neque Christianus es; cui ille, Quinimo Christianus sum per

per Dei gratiam; at alter, Nequaquam vero, inquit, cum iam tot anni sunt, ex quo ad pœnitentiæ sacramentum non accesseris: veruntamen tandē ingressus, paulo post animaduertit suum, quem gestabat lychnum, sponte extingui, quod illū male habuit. Deinde cū pro more Sacerdos sacramentum populo ostenderet, omnibus attentè venerantibus, si ipse solus sacramentum videre non potuit, vnde & tristior factus est, ac plane sibi ipsi indignatus, turbatusque euigilauit; dumque adhuc expergefactus in lecto decumberet, neq; præ angore animi iterum obdormire valeret, circa horam tertiam antelucanā, audit nescio quem pulsare vehementer fores, ternosque eiulatus emitte-
tere, ita vt attonitus rei nouitate, statim confurgeret: itaque amicum illum suum de Sodalitate diligenter quærit, inuentoque somniū suum non sine horrore commemorat, petijtque illico confessarium, quem in domo nostra reperit valde idoneū.

FVIT, qui non solum vxori, sed duobus etiam alijs viris, quos de furtiuis amoribus habebat suspectos litem intendere, grauemque in ciuitate excitare tumultum decreuisset, vnde inimicitia, caedesque certissimæ sequerentur; sed cuiusdam è Societate industria, precibusq; pacata sunt omnia, & pace reddita, magna in nostris ædibus congratulatio. Sacrarium huius Collegij septingentis adauctum aureis, & horum impensâ cum alia nonnulla, tum B. P. N. Ignatij imago erecta in templo, atque ad altare collocata, opere atque artificio politissima amplitudine atque ornatu haud minori, publicè venerationi in ipso felicis eius transitus die exposita, adhibita etiā ad maiorem solennitatem præclara concione.

COLLEGIVM MON-
TELANVM, SEV DOMVS
PROBATIONIS.

VIXERVNT in hoc collegio septuaginta plus minus focij, vel ad minimum sexaginta quinque, quorum viginti sunt ex ijs, qui vota Societatis emiserunt, ceteri omnes novitij, quorum quatuor hoc loco recepti, reliqui à varijs missi huius prouinciæ Collegijs. Noui nihil est, quod peculiariter literis consignandum videretur, nam & missionis, quæ per duos nostrorum facta est, fructus, etsi plurimus extitit, vt fere omnes è Societate, tamen rarum ac reconditum quid non habet. Disciplina domus, studium profectus spiritualis, ardor pietatis, & regularum obseruantia, eadem, quæ superioribus annis. Scholarum tantummodo minor hoc anno frequentia, propter sæpe dictam sterilitatem, quæ in hac regione inualuit.

COLLEGIVM GA-
DITANVM.

FRUCTVS scholarum hoc anno vberior, quam cum ante Anglicanam expeditionem florerent; septem vtique discipuli ex illis ad religiosæ vitæ institutum transferunt, quorum vnus in nostram Societatem cooptatus. Inter cetera, quibus nostri incumbunt diligentius, cura peculiaris peregrinarum nationum habetur, quippe quarum

quarum multæ, eas regiones incolunt, quas constat Lutherana, Calvinianaque pestis venena gustasse. Inter has post inita perpetuæ pacis cum Hispania fœdera, Anglicani mercatores principem locum tenent, quorum industria huius anni sterilitas atque annonæ difficultas leuamen accepit, Domino mirabiliter prospiciente; ut qui anno præterito hostiles inimicitias, & acerbissimum bellum exercuerant, imò non paucis in locis terra, marique perniciem ac vastitatem attulerant, hi conciliatis animis laborantem ac fatiscentem Hispaniam cum pace tum vero pane, alijsque multis ad vitam subsidijs locuplerarent. His igitur iuuantibus aduocatus Hispali quidam nostrorum natione Anglus, qui pro virili lucrandis suorum animabus peculiari sollicitudine incumberet: huic Patri inter cetera charitatis officia, iuuentutem Anglicanam Catholicæ fidei capita docere, dequæ controuersis disputare dominicis præsertim diebus mos est, habuitque hoc anno viginti plus minus auditores, quippe ad sermonem Hispanicum addiscendum, frequentes ex Anglia aduolarant. Ex ijs autem sex septemue ad pœnitentiæ sacramentum admissi, atque in Ecclesiæ gremium recepti. Iuuenis quidam neque indoctus neque ignobilis, cuius Londinensis filius, forte ad hunc portum appulit, nauis opulentissimis mercibus onusta: hic in febrem mortiferam atque adeò in phrenesim incidit, sed cùm lucida quedam haberet interualla, accedente Patre contulit cùm eo sermones de fide, idque latinè ne intelligeretur à suis (Cantabrigiæ enim studuerat, & logicæ rudimenta didicerat) sed victus Deo volente, & Catholicum se moriturum professus, recitatis optima mente ex more orthodoxo

S ;

præ-

precibus, præsertim salutatione Angelica, quam Hæretici omnes auersantur, expiatis per confessionem peccatis animam Deo reddidit.

CAPTIVS est atque ad fanum Luciferi ductus insignis quidam Pirata Anglus, stirpe quidem nobilis, sed Calviniani dogmatis, & multorum annorum prædator notissimus; hunc ubi cum socijs detinebatur in carcere inuisit prædictus Pater, & habitis per unam ferè hebdomadam frequentibus de religione sermonibus, cum vnus inter ipsos ingenio ceteris præstantior, communi consensu electus esset, quòcum Pater disputaret, atque is licet acriter aliquandiu restitisset, tandè manus daret, ex reliquis septem, inter quos dux ipse, ad sancta Romanæ Ecclesiæ fidem confitendam conuersi sunt, quorum tres supplicio capitis damnati, quatuor in triremes coniecti, sunt ad sexennium. Inter hos quatuor, vnus quidem fame enectus & frigore, intra paucos menses morbo lethali contracto, summo peccatorum suorum sensu dolens, & lachrymans, fidem orthodoxam sæpe ac sincerè in extremis professus, diem obiit; duo alij adhuc supersites & in fide constantes; quartus denique post emissam fidei Catholice professionem, ad vomitum vitæ piraticæ reuersus, idque inter Calvinicæ perfidiæ conciuēs (libertate enim omnes ex indulgentia Regum donati sunt) atque ab ijs in nauarchi munus assumptus, denuo captus, est ab eisdem triremibus, è quibus paulo ante solutus liberque discesserat; cumque vltimi supplicij iam reus manifeste haberetur, videretque nullam diuturnioris vitæ spem reliquam esse, tamen reliqui eius socij in sua hæresi perstarent, ipse postulatò confessario, & corporis Christi viatico animæ salutem

litem non nisi sub vexillo Crucis in fidei Romanae unitate obtinere posse, iudicare se publice declaravit. Hic autem ille fuit, quem, ut paulo ante diximus, in carcere reliqui ad disputandum elegerant; quique olim natans forte in mari Indico, à vastæ magnitudinis pisce in profundum raptus, (sicut ipso narrante accepimus) vno pede minor audacissimus homuntio in suam navem receptus est: quem etiam piscis avidissimè infectatus, circumque navim adnatans, cum adhuc eundem ad prædam quæreret, vno ferreo detentus, atque in eandem navim attractus, diuiso ventre pedem, quem vno morsu absciderat, recentissimo sanguine tepentem ostendit; vnde & deinceps per omnè vitam ligneo fulcro illius pedis tibiæque loco vsus, vulgo nauarchus lignipes nominabatur.

TRES illi alij audita necis sententia, accersitoque Patre, toto triduo proximè supplicium præeunte (etiãsi per quatuor vel quinque menses iam antea piè catholicèque vixissent) ita precibus atque colloquijs cum Deo, & præsertim confessioni comunioneque vacabant, ut non tam nautæ aut milites marinis fluctibus moribusque barbaris assueti, quàm religiosi & monachi viderentur. Neque enim interdum tantum frequentissimè positis genibus seiuncti, separatique à ceteris orabant, omnemque sermonem de Deo ac diuinis rebus miscebant, verum etiam totam ferè noctem insomnes ac geniculati transigebant, planè ut ceteris vincis pietas, eorum exemplo, accenderetur, nec deesset, qui sese illis in oratione copularret: nonum scilicet ac planè inauditum videbatur, hoc genus hominum tot horis indefesso corporis, animique conatu orationi ac meditationi

idque in genibus indulgere. Ipso supplicij die secunda post mediam noctem hora experrecti (dormierant enim aliquantulum iubente Patre, ne fatigati in publico apparerent) statim vna cum suo confessario orationi se dedunt, ac recitando partim litanias, partim rosarium B. Virginis, aliasque identidem preces, ad vltimum audiendum se parant, quo audito & conciuncula similiter Anglicana, quam inter tremenda mysteria, ipsis vitæ Dominum in sanctissimo Sacramento intuentibus, atque humillimè adorantibus, habuit Pater. Veniunt satellites publici & ministri mortis, præcinentibusque funeralia orphanis ad locum supplicij pro more ducunt, vbi facta confessione & ex vi indulgentiæ Pontificiæ, quæ bulla Cruciatæ dicitur, absolutione percepta, singuli Crucem atque rosarium manibus gestantes, fidemque Cath. Romanam disertis verbis, & clara voce ex ipsa scala profitentes, suosque qui frequentes aderant conciuēs mercatores, ad eandem amplectendam animosè exhortantes, deinde veniam à Rege regnoque Hispanico demisse flagitantes, ceruices carnifici frangendas, non sine multa spectantium ædificatione, non sine magna salutis æternæ spe, modestè ac tranquille præbuerunt.

CLEMENTIA deinde ducis Methymnensis, cuius in potestate vrbs illa est, post vnam nec integram horã de cruce in sandapila per pollinctores demissi sunt, ductumque est funus satis honorificum: corpora ad D. Georgij templum (gentis Anglorum hoc est) viri primarij Hispani duo, totidemque Angli suis humeris attulerunt. Aderat Marchio Alcalanus Ducis filius, religiosi complures, clerici ferè omnes illius loci, accensi cerei mul-

multi, res diuina solenniter facta, atque ita in tumulos illatis cadaueribus, finem hæc res tota accepit. Sed illud quoque mihi literis dignum videtur. Triennio circiter antequam caperetur horum antesignanus, sub Elisabethæ tyrannide nauim Lusitanam deprædatus est, qua uehebantur ad octodecem aut viginti ex nostra Societate, quorum sex tantum (inter quos P. Ioannes Madurera Superior cæterorum, & Brasiliæ prouinciæ uisitor) secum in suam patriam regio consilio sistendos asportauerat; interrogatus ergo à Patre cur hos perinde ut reliquos non dimisisset, respondit: se quidem aliàs id fecisse, sed reprehensum à Regina consiliarijs, atque obiurgatum, quippe, qui dicerent, malle se unum capi Iesuitam, quàm decem millia aureorum in thesauros regio inferri: sed (inquit) illud tacere non possum, Ex illa die, qua vim hisce patribus attuli, nihil mihi unquam è sententia successisse, imo omnia infelicia atque infausta perpeffum animaduerti, naufragia scilicet, nuditatem, vincula, ac nunc denique acerbissimæ mortis supplicium.

EST in hoc Collegio, qui nonnullis diebus feriatis, sacellum seruorù Æthiopum inuisit, docetque tum fidei misteria, tum bonos mores, quique ipsos à choreis præsertim procacis cuiusdam lasciuie paulatim abducit, quas solenne est illis usurpare partim gentis vitio, partim Gaditanæ urbis inueterato instituto, & à Gentilium usque temporum antiquitate, ad seros & Christianos posterorum nepotes, pernicaci humanæ fragilitatis petulantia, traducto. Arcos oppidum est non ignobile in Casarianis montibus situm nec longe à Xere-

Xere-

Xeresana vrbe: eò profecti sunt duo Patres vocati ab incolis loci, quorum vnus huius Collegij socius fuit, habitæ sunt conciones frequentissimo populi concursu, auditæ confessiones multæ, inchoata Sodalitas nobiliorum municipum, quæ ab altera illa Xeresana, leges acciperet, & in communem indulgentiarum ac priuilegiorum, imo meritorum precumque comunem recipere-tur. Doctrinæ Christianæ publicè experimentum datum, confluentibus innumeris omnium ordinum hominibus. Sacratio incrementû accessit ad centum aureorum summam, datis ex eleemosyna calice argenteo, frontali, casulaque viridi ad rem diuinam ideonis, & pro dignitate.

COLLEGIUM ASTIGITANVM.

COLLEGIUM Astigitanum viginti duobus socijs hoc anno habitatum est, & quamuis templo admodum angusto hæctenus vtatur, affulsit tamé spes coëmendi vicinas aliquas domus, vnde laxari ædes possint, & quingentorum aureorum redditu ex obitu Dnæ Franciscæ de Cordoba adauctum, facilius hanc commoditatem amplificandæ fabricæ dabit. Auditæ inter cætera ministeria confessiones magni momenti multæ, conciliati dissidentium animi, sed præsertim duæ inter viros quosdam primarios ac nobiles sublata discordiæ, quarum scintillæ iam eò vsque creuerant, vt propediem in sæuissimas erupturæ flammæ crederentur, cædem ac sanguinem minitantes, nisi diuina prouintia nostrorum intercessisset pietas &

& diligentia, cui etiam acceptam referebant pacem, & habebant gratiam omnes, quorum intererat odia deposuisse. Scholarum prouentus felicior, quam alijs annis. Ex classe sola maiorum, quam vocant, duodecim in varias religiosorum familias adlecti, quorum vnus optimæ spei in Societatem.

CONFRATERNITATES, quas tuentur nostri, tum illas, quæ clericorum est immaculatæ Virginis conceptioni sacra, tum altera, quæ nobilium, nihil de pristina virtute remiserunt; imo potius plurimum sese nouis pietatis operibus nobilitarunt, præsertim ea, quæ nobilis appellatur. Cum enim aduersus imminentem sterilitatem supplicationes publicæ haberentur, & in die festo. S. Fulgentij Episcopi, huius ciuitatis & Ecclesiæ nostræ Patroni, omnis ciuitas communicaret, huius deuotionis princeps hæc Sodalitas fuit; cuius exemplū secuti reliqui ciues, pauperibus & carcere mancipatis liberalissimè opitulari sunt, nostris assidue in carceribus panem, eleemosynasque ex præscripto distribuentibus. Itaque septuaginta nobiles eo die pane uiuo veri corporis Christi refecti sunt: cumque diplomata Pontificia publicarentur, quibus indulgentiæ, gratiæque Sedis Apostolicæ huic Sodalitati concessæ promulgatæ sunt, tantus hominum concursus, tanta festi solemnitas fuit, vt plurimi insolito pie viuendi studio raperentur, præsertim cum conuiuia pauperibus, horum sumptibus, manibusque præberentur. Vtriusque vero contubernij paria, circa pauperes subleuandos, & inuisendos carceres studia, ualitudinaria etiam frequenter adeunt, adiuuantque omnibus officijs, & in dissidentium restinguendis odijs

&

odijs diligenter inuigilant.

DE obitu D. Franciscæ de Corduba iam diximus, sed de funere, quia in hoc Collegio ductum est, dicendum. Postquam è viuis excessisset, missi sunt octo socij, qui corpus Astigim Corduba comitarentur: secuti extra ciuitatem plurimi mortaliū, ciuesque nobiliores omnes; cumque Astigem propius accessisset, occurrerunt multi omnium ordinum viri, sed corpus in sacello repositum extra urbem. Cum vero iusta iam fieri oporteret egressi innumerabiles honoris ergò, & celeberrimo ciuium concursu, & discursu plateæ occupatissimæ; feretrum subcollantibus nostris corpus in Ecclesiam delatum, summa solennitate, atque sub altari maximo collocatum, erecto ad latus dexterū cenotaphio, quod serico gausapino, cui Crux auro intertexta, instratum, pascit honorifico spectaculo oculos intuentium. Ibi tum litatum Deo, & per nouem dies parentatum, tribus habitis concionibus, populo admirante nostrorum in suos fundatores pietatem, quæ tametsi omnibus ubique patronis nostris debeatur, huic tamen lectissimæ, clarissimæque feminæ, tanquam genuinæ Societatis nostræ matri, multis nominibus tribuenda: Quod certe nemo negabit, qui eius in nostros beneuolentiam, deque rebus nostris sollicitudinem nouerit, quique (quod illi in omni vita perenne fuit) flere cum flentibus, gaudere cum gaudentibus nostris viderit, qui denique nostram domum eius ex asse heredem relictam animaduernerit.

COLLEGIVM MALACITANVM.

EX viginti, quos alit hæc domus, decessit hoc anno vnus P. Didacus Valuerda professus quatuor votorum, expletis in Societate triginta nouem annis, vir nominatus in paucis, quippe qui non solum verè nostræ Societatis filius, sed & operarius insignis, & raræ humilitatis vir, & obedientiæ singularis; vtique tantorum meritorum & annorum religiosus, fracto iam ætate ac laboribus corpore, bis in Africam ad colligendam animarum messem nauigauit; Oranæ scilicet & Ceptæ, Societatis ministeria non mediocri cum fuctu exercens.

Dvæ Congregationes, nobiliorum vna, mercatorum altera, superiori anno institutæ, creuerunt & numero, & pietate, præsertim in pauperes melioris notæ, quorum subleuandæ inopiæ, inediæque mirificè consultum. Centurio quidam vir in hac ciuitate præcipuus, cum in totius vitæ decursu semper à nostris abhorrere videretur, omniaque sua cum fratribus Dominicanis communicare soleret, & ad illos assiduus ac familiaris iret; postquam ex graui morbo decumbens intellexisset se moriturum, præter omnium expectationem è nostris vnum accersiuit, cui confessus est peccata, & cuius consilio in omnibus duci carum habuit, nullo alio vocato religioso, quicum consilia sua communicaret; vnde & ad cereum, quem perpetim in sacrificio missæ mos est accendi, coëmendum, trecentos aureos in censum collocandos

dos

dos assignavit, & pie admodum obiit: donauerunt etiam duæ fæminæ nobiles duos alios lych-nos ad honorem imaginis.

COLLEGIVM XE- REZANVM.

RESTITVTIONES æris alienæ nonnullæ per nostros procuratæ, eęque non mediocri momenti; quippe vna ducentorum, alia mille auctorum summam expleuit.

SODALITAS sanctissimæ Trinitatis, quæ fere nobilium tantummodo est (vt cetera, quæ cum alijs communia exercet opera pietatis, præterea) cum supplicationes publicæ aduersus tremendam anni scicitatē decernerentur, mirificum pœnitentiæ feruorem præ ceteris huius prouinciæ vrbibus ostendit. Ad quadringentos ex flore nobilitatis collectos effudit nostra Ecclesia, præcinentibus Clericis, omnes asperrimo habitu saccis nimirum amictos, nudis pedibus, capistro ad collum spar-teo, in reorum atque ad supplicium vltimū damnatorum effigiem. Horum alij manibus flagella suo tincta sanguine, seque verberantes acriter, incedebant, alij crucibus vastis aut ponderosis graues, alij cilicijs pressi, nonnulli D. Andreæ in morem, ad diuaricatum palum extensi, corona spinea redimiti plures. Fuit, qui tribulis pedes inuolueret, ita vt progredienti sanguis deflueret, & misceretur puluere, denique alij alijs insigniti supplicum instrumentis; qui minime durus sibi, crucifixum vna manu, rosarium altera gestabat, omnes ordinati, modesti, vultuque ad pietatem compo-
sito,

sito, tristi silentio, lachrymisque madidi, præcunte Christo puero, sed Crucem cum Nazaræis baiulante. Clausit agmen Christi Crucifixi vexillum maius, cereis multis accensis, comitantibus atque cantantibus lugubri voce Clericis vniuersæ vrbis: per omnes ferè vicos ac plateas itum hoc ordine, in ipso foro habitis à nostris cohortationibus ad pietatem duabus, & deinde tertia in templo maximo; secuta est omnium animorum commotio incredibilis, necnon & pluuia tot exoptata votis, tot postulata flagellis.

SANCTI Honorius, Euthichius, & Stephanus martyres atque huius vrbis olim indigenæ, nunc Patroni, cum multis latuissent sæculis, nuper inuenti, atque ad tutelam huius loci ab incolis summa cum festiuitate assumpti sunt: hunc autem honorem nostro templo ciuitas habuit, ut tribus affabrè atque ornatissimè elaboratis imaginibus (sexcentorum aureorum opus) quæ in altari maximo collocarentur, solenni sacro, ac publicis supplicationibus factis, dies illis festus atque annuus ex pietate popularium ipsorum consecraretur. Venit itaque omnis populus, vniuersa nobilitas, clerus integer, ad ecclesiam nostram, in cuius propileo structum opere extemporaneo, sed elegantissimo atque ad miraculum opulento, altare, vbi tantisper deponerentur sacræ Sanctorum reliquiæ; tum vero & templum Attalicis tabulis, pictisque tabulis visendum, adhibitis ad maiorem lætitiæ significationem, suffumigationibus suauissimis ac preciosissimis; habita concio, appensa carmina, emblemata, Hyeroglifica affluenter: denique nihil non, & ad sumptum magnificentè, & ad ornatum elegantissimè, & ad pietatem

ple.

plenissimè exhibitum. Sacrum vestiarium mille quingentorum aureorum pretio adauctum, inter cetera altaris vnum propetasma, sexcentis aureis emptum; Epômis opere phrygio centum & quinquaginta; calix sexaginta. Redditus Collegij creuerunt nonnullis terræ iugibus, quorum quinque vineis consita, donum pie cuiusdam feminae: census etiam quidam onerosi extincti, ex quo non mediocriter Domus ista respirauit.

COLLEGIVM MARCHENENSE.

E studiosis duo in Societatem nostram recepti, octo ad alios ordines transferunt. Congregatio iam pridè instituta, & pijs operibus assueta, pristinam virtutem retinet, cuius sodalis primarius Comes Lunensis, procerum Hispaniæ non solum nobilitate, sed pietate facile princeps, annuæ difficultatem suis eleemosynis temperauit; bis pauit vinctos in carcere, semel domi nostræ, confluentibus mille plus minus ægenis panem singulis distribuit; obærat in custodia, aut litigio implicatis succurrit sæpe; & quidem senem quendam ob sexcentos aureos, cum non esset soluendo, in carcere detentum, & squalore confectum, receptis in tutelam Sodalitatis viri supellectile ac bonis, liberum & refocillatum, nouaque veste indutum, sponsione facta dimisit. Vt hisce Principibus, ac loci Dominis, ita vniuersæ ciuitati cara nostra Societas. Hinc singularis quædam eorundem in B. N. P. Ignatium pietas, cultusque; quare cum

re cum in die transitus eius egregia collocaretur imago in nostri templi sacello, affuere præter Duces Arcotios, Marchiones, Comitesque, & reliquã palatij turbam, omnes huius vrbs religiosæ familiæ; itaque celeberrimus dies ille festus fuit, tum concursu populi ac procerum, tum vero veneratione admirabili ipsius Sancti, cui iam votiua tabulæ receptæ sanitatis monumenta, aliaque sacra anathemata affiguntur, Diuique cultum nouo indies huius generis emblemate plebs omnis exornat.

COLLEGIVM TRIGVERENSE.

SEPTENDECIM. habet hoc Collegiũ socios, quorum valetudinem tamen vehementer tetrauit grauis annus, nemo tamen morte abreptus est, nec defuit tam frequentibus morbis occasio probandæ, exercendæque patientiæ ijs, qui decubuerunt ex infirmitate; charitatis vero ijs, qui sani suis fratribus laborantibus inseruierunt. Neque vero propterea neglecta Societatis, atque instituti nostri ministeria domi forisque, præferrim apud Duces Beiareses, ad quos sæpe vocati nostri fructuosè se contulerunt; emendatio morum in tam splendida ac numerosa familia, testis optimæ mellis: vnde & ab ipso Principe nostri, qui eò missi sunt, summa cum beneuolentia excepti, & habitæ Superioribus gratiæ. Quadragesimæ ferijs atque aduentus, pœnitentiæ flagris se exercent plurimi incolarum, & qui Sodalitatem contra vanam ac perniciosam iurandi consuetudinem in-

T

ierunt

ierunt plus pietati atque pijs operibus tribuunt.

COLLEGIUM
BAEZANVM.

VNvs in Societatem admissus secundi anni theologus. Hac in vrbe celebris B. P. N. Ignatij memoria, vnde & ad templum nostrum, vbi effigies quędam eius piorum cultui exponitur, frequentes ventitant omnium ordinum fideles. Suspensę votorum tabule, honore etiam nouenarij sacri adhibito: fit concursus populorum assiduus, & indies crescit. Iubilei Pontificij tempore inter cetera nostri laboris pretia, tres nobiles adolentes, propter scandalum publicum totius vrbs vomice, ad sanitatem mirifice reuocati; quos, expiatis humiliter per confessionem criminibus, & Christi D. Corpore reuerenter accepto, secuta est morum mutatio talis, vt & admiratio eos qui norant incefferit, & Societatis inde plurimum aucta sit existimatio.

COLLEGIUM
VBEDANVM.

CONCILIATA tria, quatuorue inimicorum paria, quorum discordiam grauissima contentiones, imò & cędes indubitata secuta essent, nisi nostrorum interuentu fuisset stabilita pax. Tribus alijs negotijs, vnde magna timebantur scandala, finis impositus, charitate atque auctori-

toritate nostrorum; neque enim facilè alibi inueniret quis urbem, vbi pluris fiat Societas. Obijt in hoc collegio vnus, qui huc hospes venerat, sed phthysi febrique hectica iam confectus, atque, vt in deploratis morbis fit, ad aëris salubritatem experiendam a medicis missus.

COLLEGIVM CAZORLANVM.

Dvo defuncti sunt, Sacerdos vnus, coadiutor alter. Trecentis & quinque aureis aucta suppellex partim domus, partim templi, atque bibliotheca.

ORTA est in loco huic vrbi vicino contentio quadam acerba de officijs, munijsque publicis, & intentata lite, iam Granatæ negotium ventilari captum est, non exiguis partium sumptibus, & quotidianis incolarum diffidijs, quia singuli in suas partes ceteros trahebant: profectus est Rector collegij duobus alijs viris prudentibus committatus, vt negotium componeret, & conuocatis ijs, quorum intererat, in Ecclesiam, vnus diei patientia atque labore rem confecit, expectantibus ad ianuam reliquis loci incolis, atque vnâ omnibus de fœlici desideratæ concordiaë successu gratulantibus, vnde statim rescissa lis, & laceratæ contentionum chartulæ, & inita pacta coram publico notario de cedendo cuiilibet suo iuri, paxque optima secuta est.

Ad leuandam ariditatis calamitatem, qua neque angulus iste Bæthicę caruit, præter triduanum ieiunium, aliaque pietatis opera cum ceteris

T₂

urbibus

urbibus communia, illud singulare atque æmulandum præstitit hæc ciuitas. In medio sterilitatis luctu venit nuntius recens nati Principis Hispaniarum, (huius natalitia mos est omnibus ludis, iocisque, & frequenti taurorum agitatione, & hastiludijs celebrare;) sed cum in tantis angustijs populi importuna viderentur sumptuosa, sed infructuosa gaudia; suadet quidam ex nostris, ut sumptus huius celebritatis ad publicum egenorum subsidium, atque solatium transferrent: itaque cum non incommodum cõsiliu iudicaretur, instructum est conuiuium refocillandis pauperibus, multa faustaque cum acclamatione in salutem ac diurnam vitam Principis, cuius natiuitas gaudium cibumque, fame pereuntibus attulisset.

C V L T V S B. P. N. Ignatij hoc loco mirifice creuit ex nonnullis miraculis sanitatum, quas eius implorato auxilio factas esse, tum alia quædã tum vero mulieris cuiusdam notæ virtutis pietas, fidesque probarunt, quæ cum sepulturam in æde nostram dudum à P. N. Generali obtinuerit, eidem hac occasione est cognita. Hęc mulier cum acerbissimo apostematis dolore in dextro humero laboraret, nec esset morbus vllis medicabilis herbis, septem hebdomadarum spatio pronam decubuit, cum alium corporis situm propter acrem doloris sensum non ferret; recessit somnus, & septies secta vena, fracta est vis stomachi, spiritus vitales exhausti, cibum capere neque sorbendo potuit, nisi dentibus prius instrumento ferreo diductis; neque adhuc maturato apostemate, nihilominus iubet medicus aperiri, & adhiberi caustica medicamenta, sed suauius remedium ipsa protinus mulier inuenit: Etenim iconem B. P. N.

Ignatij

Ignatij postulans, applicuit pectori & humero, statimque minui dolorem sensit, & pondus ægritudinis tolli, ita vt in latus recumbens somnum caperet tranquillissimum. Dormiuit nemine interpellante viginti quatuor horas continuas, & euigilans mirificè recreatam se sensit, cibosque dari petijt, quod ex quo ægrotasset antea non fecerat: cœpit ilico resolui morbus, & octo plus minus diebus elapsis ex integro conualuit; triduo autem imaginem complexa nunquam dimisit, cui acceptam salutem, quam nulli medicorum succi reparare poterant, grato animo, ac libenti ferebat.

NON longe deinceps secundò infirmata est ex importuno stomachi dolore, ita vt tribus integris diebus nec dormire, nec quiescere propter vomitus & molestam nauseam, fastidiumque ventriculi potuerit; cibum nullum admisit, aquam si hausisset ilico regeffit: visus est medico morbus lethalis, ex humore frigido ac pestilentiali natus, quique cito vitæ fontem cor ipsum inuaderet. Tertio die cum iam amplius loqui non posset, nutu, signisque D. Ignatij imaginem petijt, quam statim, atque applicuissent, sanari se sensit cessante omni penitus dolore, & quæ prima vox audita est ex ore eius, hæc fuit: Benedictus sit Dominus Iesus Christus, & gloriosus P. N. Ignatius, qui mihi nihil meritæ tantopere indulxit. Itaque statim comedit ac bibit, & dormiuit, & pristina sanitate restituta, nullam ex eo tempore similem experta est ægritudinem.

TERTIO tandem incidit in periculosam capitis vertiginem, quam medicus phrenesim affirmabat, quindecim diebus iacuit semianimis &

T 3

vicini

vix sui compos, nonnulla enim effutiebatur verba minime coherentia, quæ mente captam arguerent, veruntamen in medijs tenebris his, non est oblita iterum dilecti patroni sui iconem flagitare: recepit, applicuit, ad se redijt, denique conualuit, duobus tantum decumbens diebus, ad reparandas quindecim dierum morbo debilitatas vires: quam vt vidit medicus iam sanam, Quin, inquit, ista femina & medicum & medicinam domi habet. Hæc habui, quæ ex ore ipsius mulieris referrem, quæ mihi digna visa sunt literis, quia mira & vera: mulier autem & propter virtutem fide dignissima, & qua pietate ardet in N. B. P. Ignatium, omnes mortales pro virili ad eius cultum inflammat.

COLLEGIUM FRAXINETANVM.

VIVUNT in hoc collegio sexdecim Socij, vñ hoc anno coadiutor in Societatem receptus.

MISSI sunt mense maio duo Patres in vicinum quendam locum, militibus D. Iacobi subditum, vbi cum nota nostri instituti ratio non esset illis populis, & haud ita dudum odiosi quidam hæretici, quos illuminatos vocant, sui veneni quædam semina in illis locis sparsissent, & propterea à quæstoribus fidei causa ipsorum cognita, tanquam damnatorum dogmatum magistri haberentur; plebs, quia nostri non dissimili habitu viderentur, penitus auersa est, & neque salutare, neque vlllo modo audire concionantes nostros

susti-

sustinuit : vnde & à clericis moniti vti inde recederent, causantibus non adesse facultatem prædicandi ab ordinario Lleræ, cuius iurisdictioni ille locus parebat sed nostri summa celeritate: obtenta, quam postulabant, facultate, ahuc hæ- rere, & qui sint, & cur venerint docere minime dubitarunt; eaque constantia ac patientia tandem victi, qui potissimum aduersabantur, humanius tractare, accedere, alloqui, denique audire cohortantes cœperunt: inde ad confessiones audiendas se accingunt, fit frequens virorum ac feminarum concursus, torpentibus animum, dis- fidentibus pacem conciliant, inuisunt carceres, infirmos iuuant: in summa, qui nudiustertius nec emendicantes ostiatim, vnde famem ad vesperum arcerent inuisi atque despecti vix inuenirent, post- stridie ab omnibus coluntur, & cum discedere pararent, inuiti ac nolentes retinentur, imo re- uersi, literis optimi cuiusque ad tam sanctam & salutarem operam reuocantur. Quindecim dies ibi transacti, non sine copioso fructu animarum, præsertim quorundam Clericorum, qui genera- liter antea vitæ peccata recensentes, à nostris amanter excepti sunt, & summa cum consolatione mentis, & perpetuo nostrorum desiderio recesserunt.

COLLEGIUM GVA-
DIXENSE.

PERVILIS fuit opera nostrorum in sedan- da grauissima quadam contentione, quæ in- ter Prætorem vrbis & ecclesiasticos orta eò fere

T 4

deut-

deuenerat, vt præter interdicti cenſuram, quam Vicarius Epifcopi inflixerat, res ferro decernenda foret, niſi interuenientibus noſtris, Prætoris victa peruicacia fuiſſet. Nec diſſimilis finis alteri diſcordiæ fuit, ad cædem & ſanguinem vergenti.

C V M in hac ciuitate, ad necem infamis quidam latro duceretur, qui tandem cum captus non minus in famam, ac exiſtimationem quorundam graſſatus eſſet (accuſauerat quippe nonnullos ex inuidia ab omni alioquin crimine alienos) quam liber, multorum bona inuolaſſet; Rectoris prudentia fideque effectum eſt, vt & ille pœnitentiæ ſui ſceleris ad æternæ ſalutis ſpem animaretur, & hi per illius ſinceram confeſſionem, à tam graui periculo liberarentur. Quidam inter parietinas cuiuſdam ſemirutæ domus oppreſſus eſt, ſed ita vt confitendi peccata locus relictus eſſet; cum igitur vnus ex noſtris vocatus accurreret, ſed manifeſtum ex aliorum ruderum ruina periculum timeretur, vitam nihilominus pro ſalute proximi procuranda exponere non metuit, cunctis & Religioſi viri conſtantiam laudantibus, & noſtri inſtituti pietatem admirantibus. Deſideratum diu atque expetitum omnium votis, vt ſcholæ noſtræ aperirentur, hoc anno perfectum eſt, ciuium applauſu ac voluptate; habitaque eſt latina oratio in ipſo D. Lucae feſto cõfluentibus omnibus ferè ciuibus tam vrbs, quàm Eccleſiæ, primoribus. Exterminatæ cantiones laſciuæ, ſuccedentibus doctrinæ Chriſtianæ pſalmodijs, & per plateâs quæ nuper mille profanis reſonabant carminibus, nihil nunc niſi pium, ſanctumque auditur. Ad ſacrum ſummo mane tanto ſtudio concurrere filios ſuos mirati ſunt, præſertim cum haud ita dudum

vix fuste adigi ad Ecclesiam possent, idque eo tempore, cum propter horrentis anni, locique rigorem, vix pedem efferre domo ausit, qui suæ salutis indulgeat.

COLLEGIVM ANGLI- CANVM HISPALENSE.

DEGVNT in hoc Collegio decem nostrorum, & quadraginta alumni, quorum quindecim hoc anno ad inchoandum philosophiæ curriculum, Audomaropoli Hispalim nauigatione, nec satis commoda venerunt: ipsi adolescentes optimæ spei omnes, & ingenui, nonnulli etiam nobiliores. Quatuor Sacerdotes in vineam Anglicanam missi, omnes ad tam arduum pietatis opus idonei, qui & incolumes Londinum vsque, & ad interiora prouinciæ penetrarunt, vno excepto, qui in ipsa fere exscentione captus, & in vincula coniectus est, eo quod iusiurandū illud impium, aduersus sedis Apostolicæ primatum, præstare cōstanter recusauerit. Idem postea, cum dies illi de capite diceretur, disputationes quasdam ad ipsa iudicium subsellia, cum pseudo-clericis Hæreticorum mystagogis habuit, quibus & orthodoxam fidem egregiè defendit, & eius aduersarios non minus eruditè, quam animosè confutauit. Damnatus, in carcere detētus est ad aliquot menses, vbi & catholicis exemplo, & hæreticis documento fuit; quorum vnum, eumque insignem latronem, ita in fide roborauit, vt cum postridie ad supplicium duceretur, Romanæ ecclesiæ se filium esse constantissimè prædicaret, frementibus atque indi-

indignantibus tum iustitiæ, tum perfidiæ ministris, sed is, occlusis ad sirenios hæreticorum cantus auribus, piè & catholicè expiravit. Hinc sacerdos in exilium relegatus, cum grauißima nauigans tempestate iactaretur, ita vt ipsi nauæ animos desponderent, voto Societatis nostræ ingrediendæ emisso, & B. P. N. Ignatij precibus, opeque imploratis, cum de se actum esse omnes existimarent (erat enim intempesta nox & propè scopulosum littus) mane se incolumes & prope portum Angliæ, vnde biduo triduoque antea discesserant, non sine admiratione lætitiæque viderunt. Egressi nauem dum curant corpora, sacerdos per quietem fugè se dedit, cumque eum protinus plurimi persequerentur, in vepreto tam diu delituit, quoad prætereuntibus, qui eum querebant, diuersis itineribus tandem ad catholicorum eðes peruenit, vnde ad Superiorem Societatis profectus, & in eandem ab eodem admissus est.

N O S T R I, qui in hoc seminario huic educandæ, instituendæque iuuentuti inuigilant partim Hispani, partim Angli sunt; atque hi quidem præter operam intra priuatos parietes impensam, aduentantes populares suos salutaribus subinde monitis, alijsque pijs officijs iuuare conantur; ex quibus tredecim hoc anno in gremium S. Matris Ecclesiæ recepti, quorum vnus biduo post discessit, alter paucis elapsis mensibus similiter defunctus, & perhonorifice sepultus est, quem honorem nostri extraordinariè exhibendum iudicarunt, si forte hac suauitate catholicorum illecti reliqui, communionis catholicæ exortes, ad ecclesiæ Rom. vexilla saltem morituri facilius aggregarentur: nullis vtique funiculis fortius trahuntur, quam charita-

tis,

tis, vnde & nostris ex hoc collegio familiare, omnibus omnia pietatis & patriæ charitatis officia præstare, quibus ita deliniuntur iam ipsorum hæreticorum animi, vt siquid grauius contingat, cuius causa aliena ope sit opus, ad hoc collegium libentius, quam ad suæ sectæ socios & conciuues configiunt: quod cum alias in multis, tum vero si quod contingat cum sancto inquisitionis tribunali negotium, quam libentissime faciunt; nostrorum vtique opera præcipue sacri illi iudices vtuntur, siue ad interpretandum, siue ad corrigendum Britannici idiomatis libros, & siquid aliud huius generis occurrat.

POSTREMO, quod non vacat peculiari diuinæ prouidentia beneficio, cum nullis redditibus gaudeat hoc seminarium, nullos fructus ex area vel torculari colligat, non vineam, non hortum habeat; in tanto numero hominum exterorum, & pro fide Catholica exulantium, nihil tamen quod ad victum atque vestitum satis est, deficit: ea est huius operis apud nobilissimum almæ vrbis Archiepiscopum, ceterosque prouinciæ magnates, præsertim vero Hispalensis ciuitatis incolas, existimatio. Obierunt in hoc seminario ex Societate tres, duo sacerdotes stirpe nobiles, ingenio præclari, literis & virtutibus insignes, P. Henricus Ticheburnus & P. Ioannes Polus, ille minister, hic Præfectus studiorum; & nouitius summæ spei adolescens Thomas Ionsonus, cuius soror eodem mense rebus humanis nuntium remisit, & ordinē D. Brigita ingressa est Olissipone, quo hic e viuus excessit. Interrogatus hic à confessario, nunquid qui tam delicatis viribus corporis esset, non timeret sibi ab oneribus vitæ religiosæ? respondit non
infe-

infelici præfagio, se religiosæ vitæ studio ductum, non tam vt viueret, quam vt in ea moreretur. Obijt igitur ex febris lenta in prima probatione contracta, missus deinde ad collegium Anglicanum salutis recuperandæ causâ, ibidem piè defunctus est.

R E S I D E N T I A A N - T I Q V A R I A N A.

AN T I Q V A R I A ciuitas est nobilis & ampla, sed an collegiū, domusue professa futura sit residentia Societatis, quæ ibi adhuc versatur, incertum; vnde nouem tantum nostrorum illic interim degunt, sed hi ciuibus ita chari, vt nihil supra: ministerijs vtique nostris gaudent impensè, neque certè infructuosè laboratur. Reuocata pax inter dissidentes familias tres, etiam post necem quorundam. Assiduæ siccitatis tempore efficacissimi nostrorum conatus fuere, tum ad placandam per pœnitentiæ opera iram Dei, tum ad opitulandum inopibus, quorum propior ex fame interitus fuit: adit vnus ex nostris Senatū, docet de propinqua pauperum calamitate, suadet vt remedium adhibere velint; auditus est gratissimè, & responsum accepit, se in Societatis nostræ potestate futuros, deliberarent ipsi de modo. Consultantibus Patribus, decernitur vti nobiliores ciues in postulanda eleemosyna operam suam ponant; annuunt, atque ipse imprimis Prætor de nocte, adhibito Socio viro primario, per plateas & compita viua voce subsidium pereuntibus flagitat; neue causarentur non adesse pecunias, peras, sacculosque

que ferunt ad panem & obsonia, quæ darentur, recipienda: vnde tandem singulis contribuentibus, copiosa collecta est elemosyna, & recreati pauperes, atque animati, vt deinceps non solum ventri, sed menti etiam melius consulere. E vinculis soluti nonnulli, qui ære alieno pressi, pædore carceris contabescebant; & cum celebris summi Pontificis indulgentia promulgaretur, non solum ciuibus satisfactum patientissimis laboribus, sed & ad vinitorū colonorumque casas & tuguria itum, ne tanti thesauri spiritualis pretio, genus hominum quasi ad bestias & agros damnatum fraudaretur. Sunt autem illo agro frequentes huiusmodi domus, & rarissimus sacramentorum vus, ita vt opportuna ad modum, ne dicam necessaria nostrorum hac ex parte sollicitudo fuerit. Nonnulli arctioris vitæ semitas professi, religiosa adauxerunt cœnobia: tres in Societatem admissi.

P R O V I N C I A S A R D I N I Æ .

SARDINIA Prouincia, socios hoc anno quadraginta supra centum recensuit: Sassari quatuor & quadraginta: Carali octo supra quadraginta: in Tyronum domo sex & viginti: Ecclesijs vndecim: Alguerij duodecim. E viuis excessit vnus, accessere ad Societatem decem.

COL-